

Institut "Jožef Stefan", Jamova cesta 39, Ljubljana

Gledam in nič se ne zgodi, akril na platnu, 100 cm × 190 cm, 2024

Galerija Instituta "Jožef Stefan"

JADRAN LENARČIČ

Vrt naslade

Odprtje razstave bo
v ponedeljek, 3. junija 2024, ob 18. uri na Jamovi cesti 39 v Ljubljani.

Razstava bo odprta do 27. junija 2024.

Jutri, ki se je zgodil že včeraj

Novе slike Jadrana Lenarčiča, ustvarjene iz domišljajske perspektive, s kalmi, ki segajo v otroštvo, se (na videz) radostno poigravajo z barvami in simboli. Arabeskska slikarska struktura je nenavadna, vendar tako spretno sestavljena, da gledalec po ritmu valujočih podob pluje varno kot v čolnu po mirni reki. Vsaj tako se zdi, ko ga slikar s samosvojim jezikom, ki preskakuje čas, spremlja skozi svojo metafizično lirično pripoved. Ni presenetljivo, da je radodaren skupek lebdečih figur in majhnih stvari, naseljenih v belih pokrajinah Lenarčičevih novih podob, slikarja med ustvarjanjem odnesel v čas otroštva, ko je bil svet zanj še živo pisan, čudežno lep in neznan. Ne da bi izgubil temeljno sposobnost čudenja bivanja. Pokrajine teles in stvari, projiciranih na akrilno vzvalovano slikovno površino, kompozicijsko (za)zvenijo kot posnetki življenja, navdahnjeni z atonalno glasbo. Ko se slikar odloči za tak pristop v svetlo polje pisane nanizanih simbolov, to ni več le zadeva barv, ampak življenja. Barve njegove biti zvenijo kot njegove intimne zaznave duha, misli in čustev. Z njimi lahko izrazi najbolj pretanjene in najbolj divje predstave in tako se abstraktni videz spreminja v psihično opno, v slikovito in eksistencialno zgodbo življenja.

Od začetka 90. let prejšnjega stoletja, ko je Jadrana Lenarčiča za nekaj časa pritegnil kubizem, je v iskanju lastne ustvarjalne poti osebno in umetniško zavezan stičišču slovenskega in romanskega sveta, ki ga je za vedno zaznamovalo s posebnim občutkom. Vse od ranih let življenja v koprskem stanovanju, ki se jih spominja kot prvo luč, mu njegove zgodnje bivanjske zaznave sledijo v vseh večjih slikarskih ciklih, že od prvega cikla *Nastajajoče slike* (1999), osnovanega na izvirnih rumeno-belih barvnih kombinacijah. V naslednjem ciklu slik *Dvorišča in trgi*, (2000), ki v ospredje prinaša značilno mediteransko arhitekturo, linearna ikonografska oblika sicer evocira realnost, a podrejeno sončno rdečim barvam z dodatki modre in zelene, premišljeno razporejenim tako, da v svetlem ozračju ustvarjajo iluzijo prostora. V ciklu *Vse je ena slika* (2007) se razkrivajo podobe iz narave in značilne obmor-

ske arhitekture, prepletene s ponavljajočimi se geometrijskimi liki. V prejšnjih ciklih odkrite simbole (spirale, ptičja krila, oči, ženski simbol ...) Lenarčič vse bolj stilizira in jih kot take tudi upodablja. Poenostavljeni panoramski pogledi 'od zgoraj' so prepleteni z nadihom erotike, ki nagovarja z radostjo življenja. Nov slikarski cikel pomeni navidezni odmik od njegove običajne tematike, kljub temu pa ostaja zvest obravnavanju bivanjskega prostora, ki ga je v življenju najbolj oblikoval. Genius loci ne nazadnje aludira naslov *Vrt naslade*, ki priklicuje razlage o slikarjevem prvem zavedanju sveta na koprskem trgu Brolo (etimološko beseda brolo izhaja iz galskega *brogilos*, kar označuje ograjen vrt), o njegovem zavedanju prvih zaznav živosti življenja in vrednot, ki so se skozi čas zgostile v vlogi in pomenu v tem ciklu slik vizualiziranih simbolov. V tem svojem slikarskem vrtu ne niza običajnih simbolov, ki so bili in ostajajo pomemben del človeške zgodovine, družbe in kulture, ampak ima pri njihovi izbiri pred očmi lastno ikonografijo.

Pri ustvarjanju novih slik se Lenarčič ni oziral nazaj, na svoja minula vizualna izhodišča, zato je iz svoje podzavesti lahko slikal sproščeno, tehnično inovativno pa se je celo približal tridimenzionalnemu pogledu na podobe večinoma velikih formatov. Na zasnovi (to so s kelo, zidarsko lopatko, grobo nametane barvne plasti) je z manjšimi akrilnimi tubami barv risal konture figur in predmetov, smiselno razporejenih po odprtem slikovnem polju. S črtno obrobo kot najbolj intimnim in neposrednim orodjem je osmislil figure in predmete, premišljeno vpletene v posamezne kompozicije. S končnim dodajanjem bele barve, ki se kot bela magma (tudi s pomočjo gela) razteza po slikovni površini (s čimer poudarja odnos med različnimi barvnimi kakovostmi), pa je dosegel še zanimiv prostorski učinek. Ker je Lenarčič (tudi) znanstvenik, so podobe naslikane tako, kot bi posamezne elemente sistematično sestavljal v raziskovalno celoto: kot bi izgrajeval tezo, pri razlagi kateri se določene oblike in vzorci sistematično ponavljajo, ker je pri njihovi sestavi polno repetitije in ritmično oblikovanih segmentov.

Stoli v pogovoru, akril na platnu, 180 cm × 80 cm, 2023

Seveda pa Lenarčičeva izbira simbolov spodbuja k razmišljanju o moči simbolov in njihovem vplivu na naše doživetje sveta skozi čas. Slikar s tem projektom sicer ostaja zvest svojemu umetniškemu izrazu, vendar razširja svoje raziskovanje na področje, ki odpira nove perspektive na večnost in materialnost. Njegovo zgodbo *Vrt naslade* lahko razumemo popolnoma dobesedno, lahko pa v njej odkrivamo velik simbolni pomen. Vrtovi predstavljajo raj na zemlji ali rajске vrtove, ki so se razširili po vsem svetu. Rajski vrt je ena redkih izvirnih in temeljnih vrst vrta, iz katerega izhajajo vsi vrtovi v zgodovini, včasih v kombinacijah. Simboli so pri likovno-kritički obravnavi navadno uporabljeni kot način za raziskovanje in izražanje globljih duhovnih resnic ali iskanje povezave z nečim večjim od nas samih kot pomemben del religioznih in duhovnih tradicij. Rajski vrt je bil vedno vir navdiha umetnikov v preteklosti (seveda samo v krščanstvu, saj judizem in islam ne dovoljujeta upodabljanja) in tudi danes. Ena najstarejših upodobitev *Rajskega vrta* je v bizantinskem slogu ohranjena v Raveni: krožni motivi modrega mozaika mavzoleja Gala Placidija predstavljajo cvetje rajskega vrta. Motivi rajskega vrta so pogosto upodobljeni v iluminiranih rokopisih. Večina *Izgubljenega raja* Johna Milтона se zgodi v rajskem vrtu. Michelangelo je upodobil prizor v rajskem vrtu na stropu Sikstinske kapele. Dante v *Božanski komediji* postavi vrt na vrh Vic. Za mnoge srednjeveške pisce podoba rajskega vrta ustvarja tudi prostor za človeško ljubezen in spolnost, ki je pogosto povezana s klasičnimi in srednjeveškimi kraji locus amoenus (idealiziranimi kraji varnosti ali udobja). *Vrt zemeljskih naslad* je sodoben naslov triptiha z oljno sliko na hrastovi tabli, ki ga je naslikal staronizozemski mojster Hieronymus Bosch med letoma 1490 in 1510, ko je bil star med 40 in 60 let. Ker je tako malo znanega o njegovem življenju ali njegovih namerah, so interpretacije njegovega namena segale od tega, da je svaril pred posvetno predajo mesenosti, do grozečega svarila pred nevarnostmi življenjskih skušnjav in do tega, da spominja na ultimativno seksualno radost. Zapletenost njegove simbolike, zlasti osrednje table, je skozi stoletja privedla do številnih znanstvenih interpretacij. Sodobni umetnostni zgodovinarji si delijo mnenje, ali je osrednja tabla triptiha moralno opozorilo ali panorama izgubljenega raja. In se (morda že) sprašujejo: Kaj je ostalo od Guernice? Kdo bo naslikal Gazo?

V čudnih časih živimo. V tako čudnih, da se jih na trenutke sploh ne zavedamo. Pogosto ne vemo, da se pred nami spreminjajo stvari in nas te spremembe kar vsrkajo vase, jih poosebimo, postanejo nam

Kavna mizica, akril na platnu, 70 cm × 160 cm, 2023

vsakdanje, kot da so naše. Ko pa pogledamo nazaj, v osebno in našo skupno preteklost, ugotovimo, da danes sprejemamo nekaj, kar nam je bilo pred leti tuje in kar smo odklanjali. In obratno. Lenarčičeve podobe na velikih platnih kažejo tišino nedorečenega, neotipljivega prostora. Vse se dogaja v mehkojni esenci, v katero vstopa gledalec z neslišnimi koraki, in skupaj z glavnimi figurami in poosebljenimi predmeti simbolno vstopa v sfero neznanega. Vprašanje pa je, kaj dejansko vidi, ko se pogloblja v te slikarjeve velike, rajsko bele vrtove. Se ne sooči najprej z asociacijo na preobilico vsega? Politiki izgovarjajo preveč besed, ekonomisti so zasuti z grafikoni, filozofi iščejo alternative, znanstveniki vrhunске dosežke, večina pa se duši v obilici možnosti številnih in medsebojno različnih ali celo nasprotnojuočih si verzij potencialne prihodnosti. Ga slikar kot vizualni poet bohotnega ritma ne opozarja (paradoksalno!) na to, kaj je v življenju pomembno? Oči, polne lepote, srce, polno empatije, roke, polne dela, duša, polna glasbe, predmeti, očarljivo sredstvo sreče, in dnevi v popolnem skladju jutra in večera, gneče in osame, materializma in duhovnosti. Iz brbotanja živobarvne agresivnosti današnjega urbanega sveta vabi slikar v belino tišine, v pokrajine neizgovorjenih eksistencialnih preizpraševanj. So v tem kontekstu Lenarčičeve slike cikla *Vrt naslade* ključ do novih sanj, vizij in spoznanj (*ko se z nikogaršnjimi rečmi ne zgodi nič?*) ali opomin na tisti jutri, ki se je zgodil že včeraj?

Tatjana Pregl Kobe

Ko imam vsega dovolj, akril na platnu, 150 cm × 150 cm, 2023

Nekogaršnji rdeči bicikel, akril na platnu, 150 cm × 150 cm, 2023

Jadran Lenarčič

Rodil se je 14. julija 1955 v Beogradu, a se je družina že kmalu po njegovem rojstvu preselila v Koper, kjer je preživel mladost ter končal osnovno šolo in gimnazijo. Na Fakulteti za elektrotehniko Univerzi v Ljubljani je leta 1979 diplomiral iz elektrotehnike, nato leta 1981 magistriral in leta 1986 doktoriral s področja robotike. Na Institutu "Jožef Stefan" je bil zaposlen od leta 1979 do upokojitve leta 2022. Deset let je bil vodja Laboratorija za robotiko, deset let vodja Odseka za avtomatiko, biokibernetiko in robotiko ter petnajst let direktor Instituta. V svoji znanstveni karieri se je ukvarjal predvsem z robotsko kinematiko ter matematičnim modeliranjem gibanja človeške roke s poudarkom na ramenskem sklopu. Je redni član Inženirske akademije Slovenije (leta 2012 je bil en mandat predsednik) ter dopisni član Accademia delle Scienze di Bologna in redni profesor Univerze v Ljubljani. Bil je tudi gostujoči profesor, in sicer na University of Hull (VB), na Univerzi v Ferrari (Italija), na Notre Dame University (ZDA) ter v letih 1997–2019 na Univerzi v Bologni (Italija). Vabljeni

predavanja je imel še na mnogih drugih univerzah po svetu. Je avtor več mednarodnih znanstvenih objav in knjig. Med drugimi priznanji je prejel tudi dva viteška naziva, in sicer Cavaliere Ufficiale nell'Ordine al merito della Repubblica (Italija) in Chevalier de l'ordre national du mérit (Francija). Bil je Delova osebnost leta 2019.

S slikarstvom se ukvarja ob svojem znanstvenoraziskovalnem delu. Leta 2000 je bil sprejet v Zvezo društev slovenskih likovnih umetnikov in Društvo likovnih umetnikov Ljubljana. Samostojne razstave je imel v Galeriji Instituta "Jožef Stefan" (1999), Galeriji Meduza Piran (2000), Galeriji Krka v Strunjanu (2000), Galeriji Spomeniškovarstvenega zavoda Ljubljana (2004), Galeriji Krka v Ljubljani (2007), Galeriji Gorenje v Velenju (2007), Galeriji letališča v Gradcu (2008) in v Galeriji Slovenskega znanstvenega inštituta na Dunaju (2009). Živi in ustvarja v domačem ateljeju v Ljubljani.

Urednik in oblikovalec: mag. Marjan Verč; lektorica: Špela Komac